

”Tuntui että voin kirjoittaa mitä vaan ja se kaikki on taidetta.” Nuoren lavarunousharrastajan haastattelu.

— Olivia

Tutustui ensimmäisen kerran lavarunouteen lukiotyöpajoissa keväällä 2019. On tiennyt aiemmin esittävästä runoudesta, mutta ei yhdistänyt asiaa lavarunouteen. Koulussa on tosin puhuttu runoudesta muuten.

Mitä ajatuksia työpajat herättivät?

Olivia kiinnostui tosi nopeasti, huomasi että tässä on jotain uutta ja erilaista verrattuna siihen mitä aiemmin runoudesta ajatteli.

”Olen aina tykännyt runoudesta, mutta tämä toi mulle vapauden siihen.”

Olivia ehti jo esiintyä ensimmäisessä tapahtumassaan nuorten open micissa Vuotalolla 3/2019. Hän on aina rakastanut kirjoittamista ja kirjoittanut myös runoja, mutta ei ollut löytänyt vastaavaa kirjoittamisen vapautta.

”Tuntui että voin kirjoittaa mitä vaan ja se kaikki on taidetta”. Tämän jälkeen heräsi into päästä esittämään tekstejä. ”Esittäessä tuli tunne, että näillä runoilla on jotain merkitystä, kun sanon runon muodossa ääneen asioita joita en ole välttämättä sanonut kenellekään. Se vapaus vaan kasvaa siinä.”

Minkä takia lavarunous on tärkeää?

”Mun oman kokemuksen kautta se, että se tuo vapauden. Olen itse nuori, ja mulla on samanikäisiä freundejä, he kokevat samoin, että ei tarvii olla tietynlaista tai sellaista millaisena runous on meille koulussa opetettu. Tiedostin nyt, että esimerkiksi biisien sanat ovat runoutta. Lavarunouden kautta saa vapauden tehdä, ei tarvii rimmata, kaikki mitä sä teet sillä on merkitystä.”

Miten tai missä lavarunoutta voi oppia?

”Totta kai konkreettisesti lavarunoustyöpajoissa, mutta eniten kirjoittamisella, ainakin omasta mielestäni omat runot ovat parantuneet koko ajan kun olen vain kirjoittanut. Mulla on aina päiväkirja mukana, voin laittaa sinne mitä tulee mieleen ja myöhemmin palata siihen, tutkia

ja muokata sitä. Tekemällä oppii! Kirjoittaa vaan eikä luovuta, ja oli se mitä tahansa, kunhan se tuntuu itsestä hyvältä.”

Olivia on harrastanut teatteria, hän näyttelee, tanssii, laulaa ja maalaa. Hän on aloittanut kirjan kirjoittamisen ja suunnittelee omaa runokokoelmaa.

Aika monet lukiolaiset ovat kyselyssä sitä mieltä, että lavarunous sopii erityisesti luoville ja taiteellisille opiskelijoille. Mitä mieltä on tästä?

”Ensinnäkin kysyn, millainen on luova ihminen? Eihän luovuutta ole pelkästään maalaaminen, tanssiminen tai kirjoittaminen. Yksi mun elämän luovimmista ihmisistä on mun isosisko, joka ei harrasta oikeastaan mitään taidetta, mutta tekee elämässään jatkuvasti luovia ratkaisuja. Into ja ilo johonkin asiaan, se on luovuutta. Esim. nämä työpajat olivat tavallisilla äikän tunneille ihan kaikille ja se oli hyvä, ihan varmasti jollakin heräsi into kirjoittamiseen.”

Olivia on saanut positiivista palautetta runoistaan perheenjäseniltään ja ystäviltään. ”Tuntuu että he nykyään ymmärtävät mua paremmin. Nuorten open micissa oli kiva, kun itselle tuntemattomat tulivat sanomaan, että hyviä runoja. Oli mukavaa yhteisöllisyyttä siellä.”

Millaisia asioita tai teemoja haluaa tuoda teksteissään esille?

Joitakin tunteita, kuten ahdistusta on helpompi ilmaista runoissa, vertauskuvia käyttäen, esim. ”hiuksien rippeet”. Lapsuuttaan Olivia on kuvannut runossaan ilmaisulla ”kuun kultaisen valon vuodattama”. Ensirakaudesta hän on kirjoittanut myös. ”Ensirakkaus on vain niin supersöpöä, siitä on ihana kirjoittaa.” Ilmastomuutos, suhde perheenjäseniin, mieli, minäkuva ja ulkonäköpaineet. ”Olen pyrkinyt käsittelemään asioita omasta itsestä, mutta myös globaalimpia juttuja.”

Kirjallisia esikuvia on hankala nimetä tai muistaa, vaikka

Olivia on lukenut paljon. Hän ottaa vaikutteita eri kirjoista ja kirjailijoilta. Lavarunoilijoista tärkeä on Aura Nurmi, koska hän oli ensimmäinen, jolta Olivia kuuli lavarunoudesta. ”Aura on myös kannustanut tosi paljon.”

Voiko lavarunolla muuttaa maailmaa?

”Kyllä! Sillä saa minkä tahansa ikäisen tai taustoista tulevan ihmisen äänen kuuluviin, millä tahansa kielellä. Sä pystyt sanomaan suoraan tai epäsuorasti, millä tahansa tavalla. Propagandalla tai sensuurilla ei pysty pienentämään sitä sanaa, jonka haluat sanoa.”

Ensiesiintyminen jännitti, mutta teatteritaustan ansiosta Olivia viihtyy lavalla. Lavarunouudessa ero on henkilökohtaisuus: ”Nyt olin Olivia, joka kertoo ajatuksiaan maailmalle. Se oli uutta ja jännittävää, mutta vapauttavaa.”

Millainen on onnistunut lavaruno?

”Sillä tavalla uskottava, että esittäjästä näkee, että hän uskoo itse sanoihinsa. Esittäjän ei tarvii välttämättä saada muita uskomaan, mutta kunhan uskoo itse itseensä ja omaan tekstiinsä. Nuorille tämä voi olla vaikeaa, varsinkin jos ei ole esiintymiskokemusta. Voi tulla epäily, että onko tää tarpeeks hyvä. Voi olla välillä vaikea uskoa itseensä tässä maailmassa, ja varsinkin kun nuorena etii itteensä ja omaa juttua. Tähänkin auttaa tekeminen ja toistaminen, ja vähitellen usko itseen ja omiin teksteihin vahvistuu.”

Luokkatilanteissa on usein läsnä ryhmäpaine ja voi olla vaikea tuoda itseään esille runojen ja tekstien muodossa luokkatovereiden edessä. Olivia tunnistaa ilmiön. ”Joistakin huomaa, että he ovat kirjoittaneet paljonkin, mutta kysyttäessä he vastaavat ´en mä oo tehny mitään´. Ryhmäpaine on valitettavasti nuorilla ongelma.”

Nuorten open micissa tilanne on eri: ”Sä tiedät, että kaikki ovat tulleet paikalle samalla tarkoituksella ja luultavasti fiilaa runoja, silloin se on helpompaa. Luokkatilanteessa ei ole samaa luottamusta ja varsinkin joillekin pojille on vaikea esiintyä tai tehdä runoja kavereiden läsnäollessa. On toki niitäkin, jotka uskaltavat olla omia itsejään kaikkien edessä.”

Onko sukupuolten välillä eroja?

Asennemuutosta, stereotyyppien vähenemistä ja rohkeutta vapaaseen itseilmaisuuksiin on toki tullut. Olivia on huomannut tämän keskusteltuaan miespuolisten kavereiden sekä oman äitinsä kanssa. ”Mun äiti oli kasari-
nuori, ja se oli ihan hämmäntynyt kun kerroin miten me voidaan olla yllättävän silleen, wuhuu, minä sanon mitä sanon ja teen mitä teen. Äidin nuoruudessa tämä ei olisi ollut mahdollista. Muutosta on tullut. Veikkaan kuitenkin, että pojille nämä asiat ovat vaikeampia, monet kaverini ovat sanoneet että jätkäporukassa ei puhuta mistään syvällisemmästä. Tosi sääli, miksei muka vois.”

Kirjoittamisesta ja lavarunoudesta:

”Uskon että mun frendeille lavarunous on tullut uutena asiana ja he ovat innostuneet kirjoittamaan. Työpajat ovat olleet tosi tärkeitä.”

”Me eletään ajassa, jossa esim. ilmastonmuutos on esillä. Nuorilla on suuri tarve vaikuttaa ja ne haluaa vaikuttaa, mutta ei aina tiedä mitä kautta, onko se sosiaalinen media vai muu. Uskon että monelle on tullut olo, että runouden avulla voi saada ääntään kuuluviin, saat ajatukset ulos. Ei tarvitse kirjoittaa kokonaista kirjaa, vain joitakin runoja. Se on vapauttavaa ja tulee tunne, että pystyy vaikuttamaan.”

”Myös sen ymmärtäminen, että voi kirjoittaa mitä mieleen tulee, on tärkeää. Usein alkaa kirjoittaessa miettiä, että mulla pitää olla jokin visio tähän, ja pitää tietää mitä teen, mut ei tarvii, anna vaan mennä!”

”Ollaan frendien kaa puhuttu, että nykyään jos vaan istuu jossain, tuleekin olo että nyt mä voin kirjoittaa. Aiemmin on saattanut epäillä onks täs järkee tai onks mulla mitään sanottavaa. No on! Jos sul on ajatuksia, ja sul on kynä ja paperia, sul on sanottavaa.” Työpajat ovat siis toimineet hyvänä motivaattorina ja inspiraationa.

— Haastatellut ja litteroinut FM Riina Kontkanen. Haastateltavan nimi muutettu.

”Mun mielestä on tärkeää, että nuoret saa äänensä kuuluviin ja saa kertoa omaa juttuaan.”

Amanda

Amanda törmäsi ensimmäisen kerran lavarunouteen vuonna 2018 Stidilässä nuorten open mic -tilaisuudessa. Tilaisuus tuntui kivalta, paikalla oli paljon erilaisia ihmisiä ja esiintymistyylejä ja tämä herätti innostuksen.

Lavarunouden harrastaminen on tuonut Amandalle rohkeutta, ystäviä ja tuttuja sekä yleisesti ottaen kivaa sisältöä elämään, omien juttujen löytämistä. Amanda on rohkaistunut kirjoittamaan ja nuorten open micit ovat yhteisöllisiä tapahtumia, jonne on mielekästä mennä.

Amanda: ”Runoja mä oon kirjottanu siitä asti, kun opin tyyliin kirjottamaan, ja joskus 11-12 vuotiaana huomasin, että näähän ois helppo laittaa riimeiksi. Siitä se sitten lähti.

Musiikin puolelta kiinnostaa erityisesti rap, ja kotimaisista artisteista eniten Mikael Gabriel. ”

Miksi lavarunous on tärkeää?

Amanda: ”Mun mielestä on tärkeää, että nuoret saa äänensä kuuluviin ja saa kertoa omaa juttuaan. Saa viestitettyä tunteitaan ulospäin hyvällä tavalla.”

Missä lavarunoutta voi oppia, tai miten?

Amandan mielestä kotona, nuorten open mic -illoissa sekä yksinkertaisesti harjoittelemalla. Hän ei ole ottanut suoraan vaikutteita muilta tai katsonut Youtube-videoita, vaan koittanut kehittää omaa ääntä ja omaa persoonaa. Toki esim. vaateuksessa tai uskottavuuden rakentamisessa voi katsoa mallia muilta. Enemmän hän keskittyy omaan tekemiseensä ja luottaa siihen, että tekee itse oikeita asioita.

Vuoden harrastamisen aikana Amanda on osallistunut moniin tapahtumiin (esim. Kolo-kahvila, Arabianranta, Lava-klubi, Vuotalo). Yleisöä on ollut vaihtelevasti, mutta tilaisuudet ovat olleet enimmäkseen intiimejä ja

paikalla muutamia kymmeniä ihmisiä. Esiintymisestä on jäänyt olo että ”*jes, mä onnistuin taas, tää meni hyvin, tavallaan se oma työ palkitaan siinä.*”

Millaisia asioita haluaa tuoda teksteissään esille?

Amanda: Pysin kirjoittamaan omista kokemuksista, asioista, joita on tapahtunut tai tapahtuu, kuten mielenterveysongelmia, synkkiäkin asioita, joihin muut voivat samaistua. Asioita, joista ei hirveästi puhuta, asioita, joista vaietaan.

Millaista palautetta on saanut?

Amanda: ”*Jotkut on tullu sanomaan et wow, 13-vuotias ja kirjoittaa jo tollasta, toki se on kiva palaute. On keuhuttu kypsistä teksteistä. Paljon positiivista palautetta.*”

Amandaa on pyydetty tilaisuuksiin esiintymisten jälkeen ja häntä haastateltiin Demi-lehteen, eli jonkin verran on tullut julkisuutta. Amanda kertoo tekemisistään myös Instagram-tilinsä kautta ja Soundcloudissa on julkaistu ensimmäiset biisit.

Onnistunut lavaruno on Amandan mielestä sellainen, jota yleisö jaksaa kuunnella. ”*On aina plussaa, jos joku vähän liikuttuu tai saa siitä jotain itelleen. Ja että itelle jää hyvä fiilis siitä.*” Muiden teksteissä Amandaa kiinnostavat suorat, ”melkein brutaalit” ja omakohtaiset aiheet.

Entä miten lavarunoilijan uskottavuus syntyy?

Amanda: ”*Se, ettei yritä liikaa. On vaan oma itsensä. Hyvä ryhti, ja hymyilläkin voi, mutta kaikista uskottavin ta on vaan olla oma itsensä.*”

Amanda on samaa mieltä, että tämä voi olla vaikeaa monille nuorille. Aluksi hänkin mielti, mitä muut ajattelivat teksteistä, mutta rohkeus on kasvanut tekemisen

ja esiintymisen myötä. Amanda esiintyy yleensä kaverinsa Karoliinan eli ”tuplaajan” kanssa, mutta tekstit ovat hänen omiaan.

Amandalla ei ole tiettyä esikuvaa lavarunoudessa, hän sanoo olevansa kaikkiruokainen ja pitää monista runoilijoista. Lavarunopiirit ovat kasvaneet paljon lyhyessä ajassa hänen mielestään etenkin 13-20 -vuotiaiden keskuudessa. Amanda lukee säännöllisesti, myös ruotsinkielistä kirjallisuutta.

Voiko lavarunolla muuttaa maailmaa?

Amanda: *”Voi, jos teksteissä nostaa kissan pöydälle. Asiat voivat muuttua, jos sanottavan saa esiin.”*

Tulevaisuudessa Amandaa kiinnostaa joko musiikkilukio tai lähihoitajalinja. Toisaalta hän haluaisi pitää lavarunouden pelkkänä harrastuksena ja hankkia ammatin, jolla varmistaa toimeentulo.

— Haastatellut ja litteroinut FM Riina Kontkanen. Amandan nimi muutettu.

”Lavarunoudella on kyky muuttaa ihmisten ajattelutapaa ja saada kyseenalaistamaan asioita.”

Valtteri

Tutustui lavarunouteen nuorten open micissa Stidilässä vuonna 2018, jolloin ensimmäistä kertaa myös itse esiintyi. Kaverin mukana meni, koska kuulosti kiinnostavalta, ja oli jo aiemmin tiennyt lajin olemassaolosta. Tykkää esiintymisestä ja kirjoittamisesta. Omia tekstejä on kirjoittanut koko lukioajan. Ensimmäinen esiintymisen jännitti, mutta kokemus oli positiivinen, ja ilmapiiri ystävällinen ja kannustava. ”Kaikki kannusti kaikkia”. On jatkanut esiintymistä ja esittänyt kavereiden kanssa myös rappia.

Millaisia asioita lavarunous on tuonut elämään?

”Se on tuonut esiintymiskokemusta ja hauskoja kokemuksia ylipäätään. Lavarunous on tosi erilainen kuin mitkään muut vastaavat lajit. Mä oon ollut tanssija tosi pitkään, sit ruvennu tekee sitä räppiä... mut lavarunoudessa lausuu yleensä aika henkilökohtaisia asioita. Siellä on läsnä ihmisiä joita en oo ikinä tavannu ja ne kuuntelee juttuja mun omasta yksityisestä elämästäni. Se on tosi erilaista ja hauskaa, semmonen purkamistilaisuus. Sit jengi kannustaa, on mukana siinä ja antaa palautetta. Saa tuttavuuksia. Se on kans yks asia, on tutustunut isompaan määrään ihmisiä kun mitä ois olettanut. Tyypit tulee kasvokkain kertomaan, jos ne on tykännyt.”

Valtteri arvelee, että lavarunokulttuurissa saa helpommin palautetta juuri tapahtumien henkilökohtaisen luonteen ja intiimin ilmapiirin vuoksi. ”Ehkä yleisölle tulee automaattisesti tunne, että ne tutustuvat esiintyjään ja sitä kautta pystyy helpommin antamaan palautetta.”

Missä tai miten lavarunoutta voi oppia?

”Sitä oppii tekemällä. Se ei myöskään oo taito, jossa on hyvät ja huonot. Tietenkin on hyviä esiintyjä ja sit on myös hyviä tekstejä, mut tää kaikki on subjektiivista. Kunhan sulla on mukavaa lavalla ja sä tykkäät tehdä sitä, se riittää. Uskallus on se, mikä sen mahdollistaa.”

Millainen on onnistunut lavaruno?

”Se on runo, joka tuo hyvää fiilistä ja inspiraatiota ympärilleen. Siitä tulee sekä esittäjälle ja yleisölle hyvää fiilis.”

Lavarunoilijan uskottavuus syntyy Valtterin mukaan itsevarmuudesta, kuten esiintymisessä ja elämässä yleensäkin. ”Itsellä ja yleisöllä on kivempaa, jos uskalletaan uskoa itseensä”. Hän myöntää, että tämä voi olla monille nuorille vaikeaa, ja etenkin ensikertalaisille. ”En oo koskaan nähny että kukaan uskaltautuisi sinne lavalle helpolla, ilman jännitystä. Tosi usein vaaditaan vähän painostusta.”

Onko monille esteenä, että kaverit eivät kannusta tai hyväksy?

”Todellakin. Jos sul on kaveriporukka, joka ei hyväksy sun harrastusta tai intohimoa niin on vaikeampi sitä harjoittaa. Luokkatilanteessa kans konteksti muuttuu: siellä on luultavasti ihmisiä, joita ei kiinnosta nähdä sun esiintyvän lainkaan. Koulut, varsinkin ennen lukiota on paikkoja, joissa kaikki ei hyväksy toisiaan, yleisestiäkään. Sen takia nää tapahtumat on tärkeä ympäristö, koska kaikki tulee tekemään sinne samaa asiaa. Tämä ympäristö haluaa kuunnella. Sillä hetkellä, kun astuu lavalle, koko huone hiljenee, ja lopuksi kaikki taputtaa, kukaa ei katso kylmästi tai huutele tyhmiä. Jos lavalla sattuukin kompastumaan sanoihinsa tai feilaamaan niin silloin kaikki kannustaa kaikkein eniten.”

Millaisia asioita haluaa tuoda runoissa esille?

”Vaikkea rajoittaa pariin sanaan... isoin inspiraatio on vahvimmat tunteet, joita elämässä tulee vastaan, niistä tulee aina helpoiten tekstiä. Omista kokemuksista. On tosi ymmärrettävää, että rakkausruno on tunnetuin runotyyppi. Sama juttu ahdistavien ja pelottavien kokemusten kanssa. Mikä tahansa tunteita herättävä asia, siitä syntyy eniten tekstiä. Ehkä lauseessa asiat voi mennä tosi surkeiksi, mutta kaikesta selviää aina.”

Onko lavarunous auttanut koulumenestyksessä?

”Kun rupee aktiivisesti kirjoittamaan, tietenkin siinä kehittyy. Esseetekstit on tosi eroavaisia lavarunoudesta, mut lopulta sitä mukaa kun kirjoittaa paljon, tapa puhua ja kirjoittaa sulavaa ja hauskaa tekstiä paranee. Sillä ei ole hirveästi väliä mistä kirjoittaa, onnistut silti kirjoittamaan lukijalle kiinnostavaa tekstiä. Eli kehittää kirjoitustaitoa yleisesti. Ja kun koulussa tulee tehtäviä, joissa saa vastata luovasti, niissä tilanteissa pääsee loistamaan.”

Valtteri tykkää lukemisesta, mutta on omien sanojensa mukaan huono keskittymään.

Lavarunoesikuvia on suomalaisista Dxxxx D.

Voiko lavarunolla muuttaa maailmaa?

Valtteri: ”Oikeassa tilanteessa joo. Niin kuin mikä tahansa taiteenlaji, lavarunoudella on kyky muuttaa ihmisten ajattelutapaa ja saada kyseenalaistamaan asioita. Inspiroida ja luoda vahvoja tunteita. Jos meet open micin ja kerrot sun epäonnistuneesta perjantai-illasta väsyneelle jengille niin se ei ratkaise maailman ongelmia, mutta se voi inspiroida jotain ja tuoda hyvää oloa maailmaan ja lopulta päätyä tekemään vaikka mitä perhosefektejä. Uskon että lavarunous ja spoken word yleisesti on tosi hyvä tapa ilmaista asioita ja saada ne oikeasti perille. Abstrakti taide on massoille usein vaikea asia. Spoken wordissa voi mennä niin henkilökohtaiselle ja samaistuttavalle tasolle, että se voi tehdä vaikka mitä.”

— Haastatellut ja litteroinut FM Riina Kontkanen. Haastateltavan nimi muutettu.

”Sanat herättävät ajatuksia ja ajatuksista lähtee teot.” Kaksi nuorten haastattelua.

Oskari

Oskari oli kuullut lavarunoudesta tv:sta ja Youtuben kautta, mutta varsinainen oma kirjoittaminen lähti liikkeelle koululla pidetyn työpajan innoittamana. Työpaja toimi siis suurena inspiraationa pintapuolisesti tuttuun aiheeseen. Lavarunous tuli työpajoissa uudesta näkökulmasta ja antoi uutta tietoa. Oskarin luokalla muutama tykkää räpistä, mutta ”perinteinen” runous on hänen mielestään suurelle osalle vierasta.

Mitä lavarunous voisi tuoda elämään (=asia on verraten uusi)?

”Uusia kokemuksia, joiden pohjalta voi sitten kirjoittaa enemmän. Lavarunous on harrastus, joka ruokkii itseään. Laajempi lavarunouskulttuuri tapahtumiseen on vielä vähän ”hämärän peitossa, jaksako sitä ruveta tekemään”.

Oskari harrastaa musiikin säveltämistä ja tuottamista, elektronisesta tanssimusiikista kokeellisempaan jazziin ja fuusioon. Runoutta ja musiikkia voisi ehkä yhdistääkin.

Minkä takia lavarunous on tärkeää?

”Nykyään leffoissa ja muuallakin informaatio ja sano-ma syötetään sana sanalta, kerrotaan mieluummin kuin näytetään. Mun mielestä runoissa on se potentiaali, että ei tarte sanoa asioita suoraan, vaan ne voi ilmaista, vaikka metaforilla tai personifikaatiolla. Tällainen tapa viestiä informaatiota pitää aivot virkeinä.”

Missä tai miten lavarunoutta voi oppia?

”Tekemällä. Se on vähän kuin musiikki tai matematiikka, molempia oppii tekemällä. Seuraamalla muita voi oppia sellaista mitä ei kannata tehdä, eli oppia muiden virheistä.”

Millaisia asioita haluaa tuoda teksteissä esille?

Oskari kertoo kirjoittavansa runoja lähinnä ironian takia, hän pitää tragikoomisista teksteistä ja mustasta huumorista. ”Niiden avulla on hauska viestiä omia ajatuksia.” Palautetta hän on saanut äidinkielenopettajilta ja Auralta, enimmäkseen positiivista ja rakentavaa.

Kavereille hän ei ole juurikaan näyttänyt tekstejään. ”Oisko se sen arvoista. Niille lavarunous tai runous ylipäätään ei kuitenkaan merkitse mitään. Ainoa kommentti, jonka ehkä saisin, olis ´miks sä et oo räppäri?´”

Ryhmähenki/paine luokkatilanteessa: miten kokee tämän?

”Mä en ite pelkää sitä, mutta en myöskään koe suurta empatiaa niitä kohtaan jotka kärsii ryhmän paineesta. Mua itseäni ei pelota näyttää miltä musta tuntuu ja mua on välillä kritisoi-takin suorasanaisuudesta. Se, että ei ota asioita liian vakavasti. Aika moni ottaa koulussa asiat aivan liian tosissaan, jos tapahtuu jotakin vähänkin noloa.”

Mitä mieltä on väitteestä ”lavarunous sopii taiteellisille ja luoville”?

”Lavarunous sopii toki niille, jotka on luovia, mutta kaikki ihmiset on luovia. Lavarunous sopii ihmisille, joilla on jotain sanottavaa, koska jos sulla ei oo mitään sanottavaa niin mistä sä kirjoitat?”

Entä ne oppilaat, jotka eivät saaneet juuri mitään aikaiseksi työpajoissa, miten he pärjäävät muuten koulussa, ovatko kiinnostuneita ylipäätään mistään mitä koulussa tapahtuu?

”En lähtis arvioimaan tätä niin, koska itsekin pärjään suuressa osassa aineita melko huonosti. Tunnen ihmisen, jolla on ongelmia päihteiden kanssa, mutta

yllättäen hän kertoi tykkäävänsä paljon historiasta ja uskonnosta. Luulen, että ne jotka ovat lukiossa, ovat siellä hyvästä syystä.”

Kaikissa aineissa pitää kuitenkin kirjoittaa jotain. Jos lavarunotyöpajoissa vapaa kirjoittaminen tuottaa vaikeuksia, mistä se kertoo?

”Joillekin on helpompaa kirjoittaa essee jostain aiheesta, kuin kirjoittaa vapaasti. Jotkut eivät osaa tai halua ilmaista luovaa puoltaan.”

Millainen on onnistunut lavaruno?

”Riittävän lyhyt. Jos alat selittää jotain novellia siellä lavalla, se ei oo enää hyvä juttu. Sanoilla pitäisi maalata jokin kuva kuulijan mieleen. Jos pystyy helposti kuvailemaan mitä sä näät, ja saat sen saman kuvan kuulijan mieleen, olet onnistunut.”

Työpajoissa Auran ja Juhon esitykset olivat Oskarin mielestä juuri tällä tavalla onnistuneita.

Yksi kirjallinen esikuva Oskarin on Kari Hotakainen, ironian ja komiikan vuoksi. ”Sillä on semmonen kyynisen vanhan äijän perspektiivi.” Oskarin on lukenut ikäsekseen paljon ja harvinaisia teoksia kuten Raamattu, Koraani, Mein Kampf, Kommunistinen manifesti...

Voiko lavarunolla muuttaa maailmaa?

”Ei. Sanoilla ei oo ikinä muutettu maailmaa, mutta sanoja johtavilla teoilla ainoastaan. Joka ikinen suuri johtaja, joka on ollut hyvä puhumaan, on ollut yhtä hyvä tekemään.”

Voiko lavarunolla vaikuttaa yksilön elämään?

”Voi, koska sanat herättävät ajatuksia ja ajatuksista lähtee teot.”

Tulevaisuudessa Oskari haluaisi opiskella musiikkia, mutta kirjoittaminen ja kirjailijan ammatti kiinnostaa myös.

Aurora

Mitä asioita lavarunous on tuonut elämään?

”Tekstin jakamista. Ennen lavarunotapahtumissa käymistä en juuri jakanut tekstejäni. Silloin siitä harrastuksesta tulee enemmän näkyvä, se ei vain ole itsekseen kirjoittelua, vaan että sen pystyy tuomaan esiin konkreettisemmin. Jos kertoo muille että mä kirjotan, esittämällä pystyy kertomaan paljon enemmän kuin sen että kirjotan. Lavarunous on tuonut myös rohkeutta ylipäätään kaikkeen puhumiseen ja ajatusten jakamiseen, madaltanut kynnystä. Sekin, että on tavannut samanhenkisiä ihmisiä, tietää että on olemassa ihmisiä jotka kirjottaa ja saan heihin kontaktin.”

Aurora on aina lukenut ja kirjoittanut paljon, ja hänelle luettiin lapsena paljon ääneen. Hän on harrastanut tavoitteellisesti myös muodostelmaluistelua ja tanssia. Lukiovuosina hän on pitänyt aktiivisesti päiväkirjaa, ja tästä on muodostunut rutiini, hän saattaa kirjoittaa montakin kertaa päivässä matalalla kynnyksellä. Lukion ilmapiiri tukee luovaa kirjoittamista ja muutkin tekevät samaa, kirjoittaminen ja itseilmaisu on ikään kuin arkinen asia. Lavarunous on Aurora kanava tunteiden ilmaisuun ja sen avulla ”pystyy näkemään suuremman määrän erilaisia tunteita”.

Minkä takia lavarunous on tärkeää?

”Mun mielestä se on ihan hirveän tärkeää että ihmiset tulee omalla naamallaan ja omalla persoonallaan, itsenään näkyvinä puhumaan omia ajatuksiaan ja laittaa itsensä tosi herkille, tosi haavoittuvaiseen asemaan. Pelkästään se on niin rohkeeta ja jotenkin suurta. Sitten vuorovaikutus yleisön ja esiintyjän välillä, mitä

molemmat saavat siitä, näkee että toinen uskaltaa ja ylittää itsensä. Tässä ajassa on niin paljon sellasta et sanotaan asioita ilman et ajatellaan, anonyymisti, silloin sellanen oikea läsnäolo omana itsenään korostuu.”

Missä lavarunoutta voi oppia tai miten?

Aurora: ”Kallion lukiossa... mun ei ole tarvinnut etsiä mahdollisuuksia, vaan ne on tullu mun luokse. Paremmaksi voi tulla tekemällä, käymällä tapahtumissa ja menemällä esittämään keskeneräistäkin asiaa.”

Aurora on osallistunut muun muassa Ruusu open mic:iin, Mun tarina -hankkeen tapahtumiin ja Runokuuhun. Kallion lukio tarjoaa usein väylän: viimeisen vuoden aikana on tullut paljon esiintymisiä kirjallisen ilmaisun opettajan kautta kuten kirjamessut, suurlähetystöt tai Kansallisteatterin lavaklubi. Opettaja ohjaa esiintymistaitoisiksi tiedettyjä nuoria tilaisuuksiin.

Millaisia asioita haluaa käsitellä runoissa?

Toistuva teema on sukupuoli, sekä henkilökohtaisesta että yleisemmästä rakenteellisesta näkökulmasta. Hän on kirjoittanut läsnäolosta, ystäväydestä, ihmisten kohtaamisesta, ”millainen vastuu ja oikeus on, että voi käyttää omaa ääntään”. Kielellä leikittelyä, mielikuvien luomista.

Tekstien muoto vaihtelee enemmän kuin aiheet: välillä enemmän riittelyä, toisinaan hän pyrkii siitä eroon. Pääosin Aurora esittää runot ilman säestystä, mutta välillä toteutus tehdään tanssin, äänimaiseman tai musiikin avulla. Lavarunoesityksissä on hänen mielestään suuret mahdollisuudet näiden avulla, teksti voi kasvaa ja laajentua. Mikään välttämättömyys se ei ole: ”pelkkä läsnäolo on jo niin paljon”.

Millaista palautetta on saanut teksteistä ja esiintymisistä?

”Tosi ihanaa. Itseluottamusta ja uskoa omaan kirjoittamiseen. Jos ei jaa tekstejä, uskoo ikuisesti, että ne ovat huonoja... Aika harva varmaan uskoo, että niiden kirjoittamat tekstit olis erityisen hyviä. Jakaminen vahvistaa uskoa omiin kykyihin. Jos joku tulee kertomaan, että on saanut (esityksestä) jonkun uuden ajatuksen tai liikuttunut tai inspiroitunut, siitä tulee se merkityksellisyys, et tän takia mä teen tätä. Ylipäättään se on ihanaa ja erityistä jos joku tuntematon uskaltaa tulla sanomaan jotakin, sano se mitä tahansa. Lavarunous mahdollistaa sen, että voi jakaa tekstejä tosi kirjavalle joukolle ihmisiä.”

Auroran mukaan palaute on aina positiivissävytteistä, eikä lavarunokulttuuriin kuulu tulla moittimaan toisen tekstejä. Open mic:issa useimmat yleisöstä ovat itse esiintyjän roolissa ja tämä tekee tilanteesta tasavertaisen. Kaikki toivovat kannustusta ja tukea.

Onnistunut lavarunoesitys on Auroran mielestä sellainen, jossa esittäjästä kuulee, näkee ja aistii ”iholla asti” että hän haluaa sanoa juuri sen mitä on sanomassa. Kuulee, että esittäjä on ajatellut tekstinsä huolellisesti. Esityksen uskottavuus tulee esittäjän läsnäolosta.

Suomalaisista lavarunoilijaesikuvista Aurora arvostaa monia, ja mainitsee mm. Jonna Nummelan ja Elsa Töllin. Ulkomaisista Madison Mae Parker, joka vieraili Runokuussa, ja jota Aurora pääsi itse haastattelemaan.

Voiko lavarunolla muuttaa maailmaa?

”Kohtaamiset, joita lavarunojen kautta syntyy, voivat olla tosi isoja yhden ihmisen maailmassa. Se, että joku löytää lavarunouden voi muuttaa sen maailman. Totta kai kun runot ovat usein yhteiskunnallisia ja vähemmistöjen edustajat pääsee ääneen, se on tosi tärkeää. Lavarunokulttuuri kokonaisuudessaan muuttaa maa-

ilmaa, koska se luo sellaisia tiloja ihmisille, jotka eivät ole ennen voineet määritellä itseään ja puhua omalla äänellään. Tämä kaikki on muutosta.”

Aikuisten ja nuorten open micit:

Auroran mielestä nuorten tilaisuuksissa kaikki ovat erityisen tosissaan, koska nuorille on niin harvoin tilaisuuksia päästä puhumaan ja että heitä kuunnellaan. Aikuiset sen sijaan ovat tottuneita sanomaan mitä he ajattelevat ja heidät otetaan tosissaan jo valmiiksi. Nuorille nämä esiintymiset ovat iso juttu. ”Kaikki se puhe, että nuoret ei lue ja kirjota tai osaa ajatella itsenäisesti, tää on tosi vahva stereotypia eikä se pidä paikkaansa”.

— Haastatellut ja litteroinut FM Riina Kontkanen. Nimet muutettu.